

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši štev. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Oboroževanje brez konca.

Ena najbolj neprijetnih posledic zamotanega položaja, ki je nastal vsled balkanske vojske, se javlja v tem, da se vse države hite oboroževati. Še nobeno leto ni prineslo tako splošne pomnožitve vojnih sredstev in števila vojaštva, kakor letošnje, čeprav šteje komaj par mesecev. Vse se oborožuje. Nobena država ne zaupa svoji lastni armadi popolnoma, je li vse dovolj pripravljeno za slučaj, če se vendarle prične krvavi ples. In položaj v Evropi že dolgo ni bil tako vznemirljiv, kakor je letos. Zato vse države hite, da v naglici izpopolnijo svoje armade.

Poglejmo si najprej našo državo! Število vojaštva se je pri nas znatno povišalo, ko se je vpeljala dveletna vojaška služba. Naša armada šteje sedaj 420.000 mož in stroški za armado so se v naši monarhiji zadnje čase strahovito pomnožili. Skupen proračun vojne uprave za leto 1914 bo znašal približno 580.000.000 K, t. j. celih 40 milijonov več kakor lansko leto. Seveda, če ne bo zopet kakih presenečenj, ki pa so pri vojaški upravi skoro na dnevnem redu. Prištevajo zraven še ogromne stroške za izredne vojne odredbe na jugu in severu naše države, ki bodo narasli kmalu na eno celo milijardo, ker je prav malo verjetnosti, da se razoroževanje, o katerem se danes po časopisih toliko piše, tudi popolnoma izvede. Tako bodo morale prihodnje delegacije za vojaške namene vladi dovoliti okroglo 1500 milijonov kron. To je strašna svota.

Tolažiti se moramo s tem, da po drugih državah tudi ni dosti boljše. Davčni vijak za vojaške namene se stiska vsepovsod bolj in bolj. Rusija, Nemčija in Francija so sklenile kar po vrsti druga za drugo pomnožiti svoje armade.

Rusija je doslej imela 1.320.000 vojakov. Zadnji čas je pomnožila svojo armado za tri

armadne zборе. Pa to ji še ni dosti. Pravijo, da bo svojo vojsko pomnožila tako, da bo imela vsega skupaj 1.800.000 mož, od katerih bo prišlo v poštev za morebitno vojno v Evropi okroglo 1.350.000.

Francija tudi ne mara zaostati. Njena armada je štela doslej 680.000 mož. A zdi se Francozom, da to ne zadostuje, ker je nemška armada številnejša. Francija z Nemčijo ne more tekrovati v številu vojakov, ker šteje Nemčija okroglo 65 milijonov prebivalcev, Francija pa le 40 milijonov. Francozi pri svojem, v primeri z Nemčijo mnogo manjšem številu prebivalstva ne morejo pomnožiti števila svojih rekrutov, kakor bi radi, ker mora že sedaj vsak biti vojak, da more le puško nositi. A da bi vkljub temu napravili svojo armado tudi po številu približno enako močno nemški vojski, so sklenili vpeljati zopet nazaj triletno vojaško službo, kot je bila pred letom 1905. v veljavi. Ravno sedaj se francoska zbornica poslancev bavi s to predlogo. Tako se bo francoska armada pomnožila za okroglo 70.000 vojakov in bo štela odslej naprej vsega skupaj okoli 750.000 mož.

Nemčija je seveda na to takoj odgovorila s tem, da je sklenila tudi ona armado pomnožiti. Nemška vlada zahteva od državnega zbora kar celo milijardo za vojaške namene. Armada se ima pomnožiti za 168.000 mož. Tako se hoče Nemčija kljub pomnožitvi francoske armade vzdržati na vrhu. Francozi morajo biti zadaj! Od tega načela Nemčija ne mara odstopiti. Poleg tega hoče Nemčija še svoje utrdbe na vzhodni meji proti Rusiji izpopolniti, kar bo zopet stalo ogromno denarja.

Italija pa je sklenila zopet pomnožiti svoje vojno brodogradnjo. Zgrade se štiri nove bojne ladje, ki morajo biti gotove do konca l. 1916. Vsaka izmed teh bo stala nad 100 milijonov kron.

Tako ena država podi drugo v oboroževanje brez konca. To je ena najbolj neveselih posledic, ki so se rodile iz homatij na Balkanu. A vsega tega bi ne bilo treba, ko bi v svetovni politiki odločevala krščanska načela pravice in poštenja.

Vedno lepše!

Razmere v Okrajni bolniški blagajni v Kranju postajajo vedno bolj predmet splošnega zanimanja. Če bi človek verjel tem gospodom, v katerih rokah se ta zavod nahaja, bi bila ta blagajna res najvzornější zavod te vrste na vsem avstrijskem jugu. Žalibog, kakor so gospodje, ki sede v odboru, popolnoma zadovoljni s to blagajno, tako vsi drugi, ki nimajo časti sedeti v načelstvu, pošteno zabavljajo čez njo. Pravila so po mnenju načelstva naravnost vzorna, kakor jih ima le še malokateri drug zavod. Tako pravijo seveda gospodje, ki sede v načelstvu. Veščaki v tej stroki, katerim smo dali ta pravila v pregled, so se pa drugače izrazili o njih. Pravijo, da so precej površno sestavljena in v mnogih točkah prav zelo nejasna, tako da zavarovanec, ki ne pozna postave o zavarovanju in je navezan samo na to, kar stoji v pravilih, le težko more spoznati, kaj ima pravico zahtevati od blagajne v slučaju potrebe. Da so zavarovanci na ta način v vedni nevarnosti, da se jim zgodi krivica, tega noben razsoden človek ne bo tajil. To je tembolj verjetno, ker je splošno znano, kako strašno uslužno postopa ta zavod s svojimi zavarovanci, kadar pridejo po podporo. Pod eno ali drugo pretvezo jih odslovi, če se jim zdi, kakor je pokazal slučaj z zavarovancem M. T., ki se je točno tako zgodil, kakor smo ga popisali v „Gorenjcu“. Umemo, da blagajni ne more biti ljubo, da je ta slučaj prišel na dan in ga zato izkuša utajiti. Pa to ne bo šlo. Saj vsi v Kranju vedo, koliko je dati na take

PODLISTEK.

Štirje dnevi.

Črtica iz rusko-turške vojske. — Ruski spisal V. Garšin, poslovenil F. Ka. Steržaj. Konec.

Napil sem se. Voda je bila topla, a ne pokažena in pri tem jo je bilo obilo. Še nekoliko dni bom lahko preživel. Spominjam se, „fiziologija vsakdanjega življenja“ pravi, da živi človek brez jedi ob sami vodi skoro cel teden. Da, tam se omenja tudi povest samomorilca, ki se je umoril z gladom. Vendar je živel še precej dolgo ob sami vodi.

No, in kaj bode? Akoravno živim še pet, šest dni, kaj bo potem? Naših ni, in Bolgari so se razšli. Toraj vendar... umreti! Mesto tridnevne smrtne boja sem si pripravil tedenski boj. Ni li boljše, da ga končam? Pri mojem sosedu leži puška, odlično angleško delo. Le roko mi je treba iztegniti; potem — migljaj in konec. Patronov leži okoli množina. Ni jih mogel vseh porabiti.

Toraj, ali naj se končam — ali naj živim? Čemu? Da se rešim? Da umrjem? Živeti, da pridejo Turki in mi začno dreti kožo z mojih ranjenih nog? Rajši samo...

Ne, ne smem obupati, vstrajati hočem do zadnjih sil. Če me naši dobe, sem rešen. Mogoče, da kosti niso razbite, ozdravijo me. Vrnil se bom v domovino, videl mater, Mašo... Gospod ne daj, da bi izvedeli vso resnico! Pusti ju ob misli, da sem obležal ubit. Kaj bo z njima, ko izvesta, da sem se mučil dva, tri, štiri dni!...

V glavi se mi vrtil. Moje potovanje k sosedu me je docela izmučilo. In poleg tega ta strašni duh! Kako je začrnel... Kaj bo z njim jutri ali pojutranjem. In radi tega ležim sedaj tukaj, ker nimam moči, da bi se oddaljil. Oddahnil sem se nekoliko in premaknil. Ravno prav, veter piha odtod in bo odnašal smrad od mene.

Ležim popolnoma oslabiljen. Solnce mi žge lice in roki. Pokriti se nočem. Želim si skoro noči, ki bo, kakor se kaže, že druga.

Misli se mešajo, postajam nezaveden...

* * *

Dolgo sem spal, zakaj, ko sem se prebudil, je bila že noč. Vse, kot prej: rane bole in sosed leži že tako ogrožen in nevzdržljiv.

Še razmišljati ne morem o njem. Ali je mogoče, da sem zavrzel vse milo, vse drago in šel s štiri-desetvrstnim pohodom, trpel glad, mraz, in se mučil z znojem; ali naj bi naposled ležal v teh mukah samo zaradi tega, da bi me dohitel tukaj neslaven konec? Ali sem zakrivil kaj takega, kar bi ne odgovarjalo vojnim ciljem.

Uboj! Morilec! Kdo? Jaz!

Ko sem šel v boj, mi mati in Maša nista odgovarjali in sta plakali nad menoj. Mislile ste, da ne vidim njiju solz. Nisem pojmlil (sedaj pa pojmlim), kaj da delam z bližnjimi mi bitji.

Da se spominjam? Prošlosti ne odženeš.

V mnogih znakih se je javilo čudno razmerje vled mojega postopanja „No, blazen je! Sam ne ve, kam leze!“ Kako so mogli oni tako govoriti?

Kako so se vjemale take besede s predstavljanjem junaštva ljubezni do domovine in v ostalih takih rečeh? Jaz sem si v njih predstavljaj vso višjo ljubezen. — Njim pa sem bil — „blaznik“.

In došel sem v Kišenev. Na ramah sem imel telečnjak in vso vojaško pripravo. Šel sem v mesto s tisoči, izmed katerih so se vsi razen nekaterih nabrali z veseljem kakor jaz. Drugi bi bili ostali doma, če bi se jim dovolilo. Vendar tudi oni so šli, kakor mi s polno zavestjo, prehodili te tisoče vrst, bili so se kakor mi, ali pa še hujše. Oni so izpolnili svojo dolžnost, ne glede nato, da bi takoj nehali in ušli, če bi se jim dovolilo.

Rezek jutranji veterček je zapihal. Grmovje je zašepetalo, ptička se je vznemirila. Zvezde so se poizgubile. Modrotemno nebo je posivelo in se zastrlo z nežnimi, redkimi oblaki. Siv polumrak se je vzdigal iz zemlje. Nastopal je tretji dan mojega... Kako naj to imenujem? Življenje? Agonija?

Tretji... Koliko jih je še ostalo. V vsakem slučaju ne veliko. Očividno sem bil zelo oslabil, da se nisem mogel niti dvigniti od trupla. Skoro se bom poravnal z njim vred in ne bova več sovražnika drug drugemu.

Napiti se moram. Samo trikrat bom pil na dan; zjutraj opoldne in zvečer.

* * *

Solnce je izšlo. Njegova ogromna krogla, vsa presekana in razdeljena s črnimi vejami grmovja, je žarela kot kri. Kazalo je, da bo ves dan

Krasna birmanska darila!
IVAN LEVIČNIK urar in trgovec v Kranju
 priporoča svojo
veliko zalogo ur, zlatnine in srebrnine

5 52—10 Najnižje cene brez konkurence.

Solidna postrežba.

Tiskarno
Knjigoveznico

TISKOVNO DRUŠTVO, KRANJ.
 priporoča
 Vse se izdeluje prav fine in poceni.

13 10

Priporočča

se Vam v nakup raznega blaga za ženske in moške
 obleke po zelo nizkih cenah in najnovejše vrste tvrdka

6 52—10

IVAN SAVNIK
KRANJ trgovina manufakture in galanterije
 na drobno in debelo.

Pivovarna Jul. Staré v Mengšu

priporočča

svoje priljubljeno pivo kakor marčno

pivo

I. in II. vrste, bavarsko vležano v
 sodčkih in steklenicah pričakujoč
 obilnih naročil.

Ustanovljeno leta 1818.

in podobne izjave Okrajne bolniške blagajne, kadar se je treba prati pred javnostjo.

Najbolj zanimivo pa je to, kar nam je umni načelnik tega zavoda odkril v zadnji številki „Save“. Mi bi se sicer nad izjavami g. Pirca ne ustavljali dolgo, ko bi on ne bil načelnik tega zavoda. Vemo, da je g. Pirc silno visok, toda pri vsem tem precej nedolžen človek, ki svojih besed ne premišlja mnogo. Prepričan je namreč o sebi, da mu sploh nobena neumna ne more uiti. Zato se mu v njegovi prevzetnosti zgodi včasih maler, da blebete nedolžno kakor otrok. Zadnjič je storil veliko oslarijo, ko je izjavil, da mestna uprava v Kranju v korist obrtniškega stanu sploh ničesar storiti ne more in tudi ne smatra za potrebno. S tem, pravijo, si je pridobil zasluženih simpatij med obrtništvom, za katere ga bodo gg. obrtniki pri prihodnjih volitvah brez dvoma nagradili, kakor gre. Te dni pa smo doživeli zopet novo neumnost. Ta je pa taka, da utegne spraviti Okrajno bolniško blagajno še ob tisto malo kredita, ki ga je doslej ohranila pri nekaterih ljudeh.

V zadnji številki „Gorenjca“ smo navedli slučaj, da Okrajna bolniška blagajna ni hotela izplačati podporo bolniku radi tega, ker ga je za nadziranje bolnih članov od tega zavoda za to postavljeni organ zasačil izven postelje. Na to odgovarja skrbni načelnik te blagajne cinično, „da blagajna seveda ne more podpirati „simulantov“. Načelnik te „vzorne“ blagajne stoji torej na stališču, da je dovolj, ako bolnik ne leži ves ljubi dan v postelji, pa se ga lahko proglasi za simulant, ki kot tak izgubi pravico do vse podpore. To je dragoceno priznanje, ki si ga je treba zapomniti. Ono jasno priča, ne samo, kako umen je njegov načelnik, ampak tudi to, kako nizko je padel zavod, čegar glava si upa podajati javno take izjave. Doslej smo mislili, da mora dobiti vsak član bolniške blagajne v slučaju bolezni izplačano tisto podporo, ki mu gre po pravilih, če dokaže svojo potrebnost s tem, da prinese bolniški list od društvenega zdravnika. G. Pirc nas je pa poučil drugače. Pri Okrajni bolniški blagajni niso vselej samo pravila merodajna, kadar pride zavarovanec po podporo, ampak še marsikaj drugega. Blagajna mora priti do prepričanja, da bolnik ni „simulant“. Bolniška blagajna ima za to nalašč najetega človeka, da hodi okrog bolnikov in jih nadzira, kako se vedejo med časom bolezni. Ako ta „bolniški policaj“ koga zaloti izven postelje ali pride iz katerega-sizebodi vzroka do spoznanja, da je bolnik pri dobrem zdravju, mu vse nič ne pomaga, ne zdravnik, ne bolniški list, ne nič, „simulant“ je in izgubi podporo, pa je mir besedi.

Ta „bolniški policaj“, katerega je dolžnost stikati za „simulanti“, je prava špecialiteta v

Okrajni bolniški blagajni v Kranju. Ogledali smo si pravila tega zavoda, pa nikjer nismo našli paragrafa, na podlagi katerega bi bila blagajna upravičena vzdržavati takega bolniškega nadzornika. Ta inštitucija je iznajdba nad vse vestnega načelstva, katerega prva skrb je ta, da gre kolikor mogoče malo denarja ven. To je potrebno, kajti blagajna potrebuje denarja sama zase. Uprava stane veliko, funkcionarji so predrago plačani, blagajnik Kokalj vleče n. pr. za skromno delo, ki ga opravljajo večinoma drugi mesto njega, naravnost horendno svoto in poleg tega dobiva še mesečno 30 K od lokala, v katerem se bolniška blagajna nahaja. Kar se na eni strani preveč zapravi, se mora seveda na drugi strani prihraniti s tem, da se pri izplačevanju podpor skopari na vse mogoče načine. Prizadeti pa so pri tem le zavarovanci, iz kojih žepov se steka v blagajno ves denar.

Take so razmere v Okrajni bolniški blagajni v Kranju. Bodimo odkriti! Po mnenju vseh, kateri poznajo razmere, je glavna napaka tega zavoda to, da je načelstvo domena gotovih ljudi, ki mislijo, da je bolniška blagajna za to tukaj, da služi njihovim interesom in ne interesom tistih, za katere je namenjena. Pri sedanjih razmerah imajo ti ljudje vso korist od zavoda, zavarovanci pa so na škodi. Poleg tega pa imajo še prenašati vse mogoče šikane kakor za zahvalo. Ti gospodje so namreč tako mogočni, da si upajo na naravnost neverjeten način žaliti svoje člane s tem, da jih pod pretezo, češ, da utegnejo bolezen hliniti, spravljajo pod nadležno kontrolo starega žandarja, ki ima na koncu koncev, čeprav proti pravilom in protipostavno, pri izplačevanju podpor pogosto odločilno besedo. In ta žandar je za to, da zavarovancem nagaja, prav pošteno plačan, plačan z denarji, ki jih zavarovanci s svojimi mesečnimi prispevki sami plačujejo.

To so, naj reče kdo, kar hoče, naravnost nečuvne razmere, katerim je treba napraviti konec. Okrajno bolniško blagajno je treba poklicati na odgovor. To mnenje v Kranju boljbolj prodira. Meščani se ne dajo več slepiti. Mi pa vršimo samo svojo dolžnost, ko opozarjamo javnost na te škandalozne razmere. Pri tem nas ne vodi nobena stranska misel, najmanj pa kaki oziri na novo bolniško blagajno, ki so jo ustanovili kranjski obrtniki. Ta zavod se tako lepo razvija, da prav nič ne potrebuje naše pomoči in mu tudi Okrajna bolniška blagajna ni prav nič na poti. To moramo odločno izpovedati. Kajti pri borbi proti Okrajni bolniški blagajni nas vodi izključno le zavest, da so razmere, ki vladajo v nji, nedopustne in da škodujejo velikemu socialnemu namenu, kateremu imajo služiti ti zavodi. To je naše prepričanje.

Zato bi mi, tudi če bi obrtniške Pomožne blagajne ne bilo, ravno tako udarili po Okrajni bolniški blagajni, ker se mi bojujemo za to, da se vse, kar je javnemu blagru na kvar, odpravi in v vseh javnih zavodih in zastopih v Kranju napravi tak red, da bodo prišli v njih interesi vsega meščanstva do veljave, ne pa da bi služili samo interesom maloštevilne klike meščanskih psevdomagnatov.

DOPISI.

Iz Železnikov. Kmalu bo zopet zelenela trava na tistih prostorih, kjer so nekdaj stali vigeni in se kovali „tavženti“. Nemila usoda je odnesla vigence, mila usoda je pa znesla tisočake nekaterim v železne blagajne. Pa, kaj usoda! To je naredilo po eni strani pomanjkanje podjetnosti, po drugi strani pa prevelika liberalnost, namreč nebržnost za potrebe ljudstva in skrb za lastni žep. Ako govorimo danes s katerim izmed tistih mož, ki bi bili lahko Železnikom pomagali kvišku, tedaj se ne moremo načuditi, kako znajo ti „gospodje“ od sebe valiti vsako odgovornost. „Propad železne industrije“, pravijo, so pri nas povzročili žični žebliji. Na Balkanu nič več ne krijejo streh z lesom in zato je opešalo žebjarstvo. Pred 16. leti se je kovalo v Železnikih še na 61 panjeh in imelo je kruh od kovanja 122 oseb. Ker so pa fužinarji žeblje slabo izpečevali, je moralo vse prenehati. Ugibali smo to in ono, kako bi se vpeljala kaka druga vrsta železne industrije, a izjalovil se je vsak načrt, „ker so Železniki preveč oddaljeni od železniške postaje“. Vsi ti izgovori so le deloma opravičljivi. Resnica je — in ta naj se prizna, — da se je veliko zanemarilo. Saj leta in leta možje in fantje iz boljših hiš niso imeli pri srcu blagor ljudstva ter čast in napredek rojstnega kraja, marveč naduto zadovoljnost, da je napredovala Lotričeva svobodna misel, in po glavi jim je frčalo prismojeno sokolsko perje. Od tega pa nimajo Železnikarji nič, ne za ta in ne za oni svet. Veseli moramo tedaj biti, če nam nekdaj zaničevani „pavri“ puste ob nedeljah kak groš po prodajalnah in gostilnah, da za lakotjo ne poginemo vsi tisti, ki nimamo železnih blagajn. Koliko časa naj to še traja? Traparij naj bi bilo enkrat konec! Z združenimi našimi močmi ter s pomočjo dežele in države bi se znabili dali Železniki še rešiti, da popolnoma ne propadejo. Tudi Kropa je bila že na robu propada, pa se je rešila. Kroparska „Zadruga“ res veselo napreduje in ima sedaj na leto že na milijone prometa. To naredi pamet! Obiščimo tudi mi to dobrotljivo gospo! Stanovanj je pri nas dosti in poceni, vodnih močij dovolj, ljudstvo je pridno in ima možgane na pravem kraju, avtomobil in elektrika olajšujeta promet ter pospešujeta procvit industrije drugod, zakaj bi mi samo nergali in pri tem stradali? Le ne obupati, za Železnike mora še priti — vstajenja dan! Zora puca na Balkanu!

Iz Loke. Kdaj je bil zadnjič naš poslanec g. Ciril Pirc v Loku, so že vsi meščani davno pozabili. O kakem „delovanju“ tega čudnega poslanca ni bilo nič slišati, in ker ga tudi sicer ni bilo nič na izpregled v Loko, so vsi Ločani

vroč. Moj sosed? — Kako je s teboj? Bil je grozen.

Da, bil je grozen. Njegovi lasje so pričeli izpadati. Njegova koža, po naravi črna, je obledela in zarumenela, njegovo ogromno lice mu je oteklo, ker se je padši udaril nanj. Tam so že gomažili črvi.

Noge, obute v nizke črevlje, so se napihnile in med kaveljčki pri čevljih so se kazali veliki mehurji. Ves je bil grozno napihnen. Kaj bo danes iz njega solnce naredilo?

Neznosno mi je bilo, da sem tako blizu njega ležal. Moral bi se odvreči stran, a koliko bi me stalo! No, ali sploh morem? Mogel sem pač dvigniti roko in prijeti steklenico ter se napiti, toda dvigniti svoje težko, nedvigljivo telo! Na vsak način se bom poizkušal dvigniti, četudi le po malem, ali pa le pol stopinje na uro.

Vse jutro mi je minulo v tem premišljevanju.

Bolečina je silna, a kaj mi je ona sedaj? Niti občutka zdravega človeka si več ne morem predstavljati. In zares sem se že privadil bolečini. To jutro sem se premaknil kak seženj ali dva in prilezel na prejšnje mesto. Toda nisem se veliko okoristil s svežim vzduhom. Ali more biti zrak svež v bližini komaj šestih korakov od gnijočega trupla. Veter se je izpremenil in mi iznova donašal smrad in to je bilo tem hujše, ker sem se počutil slabo. Prazen želodec se je krčevito stiskal in vsa notranjost se mi je preobračala. A slabi okuženi zrak in smrad sta neprestano prihajala do mene.

Loteval se me je obup in jok.

* * *

Ležal sem razbit, kakor trenutno omamljen, skoro v nezavednosti. Kar naenkrat... ali je sleparija moje zmešane domišljije. Zazdelo se mi je. Da, zares — govor. Konjski topot, ljudska govornica. Skoro, da nisem zaklical, no, vzdržal sem se. A kaj, so li to Turki? Kaj hočejo tukaj? K temu trpljenju se je pridruževalo še drugo, še bolj hudo, pri katerem so mi vstajali lasje pokoncu. Odrli bodo kožo, žgali ranjene noge... Grozno. No, pa da bi bilo samo to! Iznajdljivi so. Ali je mogoče ljubše končati življenje v njihovih rokah, kakor umreti zdaj? Toda kaj je to? Ali niso naši? O, grmovje, zakaj si zaraščeno okoli mene v tako gosti ograji? Ničesar nisem videl skozi; samo na enem mestu je bilo med vejami okence, ki mi je odkrivalo pogled v daljino, v sotesko. Tam je bil, kakor se mi je zdelo, potoček, iz katerega smo pili. Gotovo gredo oni čezenj. Govor je utihnil. Nisem mogel razumeti jezika, v katerem govore; sluh mi je oslabil. Gospod! Ali so naši... Pokličem jih. Ali me bodo slišali do potoka? Zakaj tako dolgo ne pridejo? Ne-potrpežljivost me muči, ne čutim niti smradu trupla, čeravno ni nič ponehal.

In zopet so se prikazali na potoku kozaki. Siva obleka, rdeča progna na hlačah in kopje. Bilo jih je pol stotnije. Spredej pred njimi črno-bradat častnik. Ravno kar bredejo čez potoček, ko se obrne z vsem telesom nazaj in zakliče:

„Dir! Marš!“

„Stojte, stojte! Zaradi Boga! Pomagajte, bratci!“ sem kričal. Toda topot močnih konj, žvenket sabelj in šumno kozaško govorjenje — in mene niso slišali!

O, gorje! V oslabeledosti sem padel z licem na zemljo in začel glasno jokati. Iz prevrnjene steklenice teče voda, moje življenje, moja rešitev, moje odlašanje smrti. Zapazil sem šele tedaj, ko je ostalo vode samo pol kozarca, drugo pa je popila lakomna, suha zemlja.

Ali se morem domisliti one otplosti, ki me je obvladala po tem žalostnem slučaju? Ležal sem nepremično, s polzaprtimi očmi. Veter se je neprestano izpreminjal, me obdal z novim, svežim, vzduhom, pa zopet iznova obdaval s smradom. Sosed se je ta dan izpremenil strašno — ne da se popisati. Kar sem se, ko sem odprl oči in pogledal nanj, zelo užalostil. Lica že več ni bilo. Zlezlo je s kosti. Strašen, koščen smehljaj; ta večni smehljaj se mi je zazdel tako gnusen, tako žalosten, kakor še nikoli, in dozdevati se mi je hotelo, da bi držal črepinjo v rokah in bi hotel nagačiti celo glavo. Ta skelet v obleki s svetlimi gumbi me je pripravil do trepetanja. To je vojna, sem pomislil. In to je njena slika.

A solnce je žgalo in peklo po prejšnjem. Roki in lica so mi že davno ogorela. Ostalo vodo sem vso popil. Žeja me je silno mučila. Odločil sem se bil izpiti le en požirek, pa sem na dušek vso izpil. Oh, zakaj nisem zakričal kozakom, ki so bili tako blizu mene! Če bi bili to tudi Turki, bilo bi mi vseeno. Mučili bi nas en čas ali dva, a tako se valjam, saj še ne vem, koliko bo še minulo — in stradam. Mati moja! Draga moja! Izpulila bi si sive lase in udarila bi z glavo ob steno in bi proklela tisti dan. Ves svet bi proklela, zakaj si je izmislil vojsko ljudem v trpljenje.

jemali za lokomotivo potrebno vodo v Podnartu in so mnogi mislili, da se bo raditega moral tudi brzovlak ustavljati na tej postaji. To pa ne bo treba, ker so v ta namen na kolodvoru v Kranju zgradili nov napajalnik. V Lescah se bo vlak ustavljajal radi Bleda, kar je treba le pozdraviti.

Poletni vozni red bo, pravijo, prinesel Gorenjcem zelo neljubo izpremembo. S 1. majem namreč preneha voziti vlak, ki prihaja v Ljubljano ob sedmih zvečer. Kdor pozna razmere, ve, kolikega pomena je ravno ta vlak za kraje blizu Ljubljane. S tem vlakom so imeli Gorenjci najlepšo zvezo z dolenskim in kamniškim vlakom in najugodnejšo pot v Ljubljano k predstavam, koncertom, predavanjem itd. Tudi izletnikom iz Ljubljane najbolj ustreza ta vlak. Kot dokaz za to zadostuje le ena vožnja od Kranja dalje proti Ljubljani. Slišimo sicer, da misli železniška uprava vpeljati mesto dosedanjega rednega vlaka lokalni vlak, ki bi vozil sicer ob istem času od Kranja do Ljubljane, toda le „v slučaju potrebe“. Kdo pa bo to določil, kdaj je potreba, kdaj pa ne in kako bodo ljudje za to vedeli? Krajem od Kranja dalje bi bilo le ustrezno, če bi tak vlak redno vozil vsak dan in bi odhajal iz Kranja okoli šeste ure zvečer. To je čisto upravičena želja tembolj, ker ti kraji ne bodo od novega brzovlaka imeli nobene koristi, in le želiti je, da se železniška uprava tudi v svojem lastnem interesu nanjo ozira.

Gasilna društva. Liberalci so hoteli napraviti gasilna društva za svoja politična ognjišča. To seveda ne gre. Pa bi bilo tudi neumno, ko bi S. L. S. to trpela. Devet desetih vseh občin na Kranjskem je v rokah S. L. S., tedaj ima gotovo stranka tudi nekaj ljudi, ki znajo gasiti. Čemu bi se tedaj dal deželni odbor ugnati v kozji rog od liberalno pobarvane deželne gasilske zveze! Ustanovila se je nova gasilska zveza, ki se ne bode dala izrabljati liberalcem, in ta bode podpisana od dežele in od zavarovalnic. Opozarjamo naše gasilce, da naj se kmalu osvobodijo liberalnih vezij.

Kranjski protestantje so jeli zopet bolj drzni postajati zadnji čas. V Ljubljani prireja znani krivovrski pridigar Chraska predavanja, na katera vabi s posebnimi lepaki. Po Gorenjskem, zlasti po Trzinu, pošiljajo neznane osebe na dopisnicah neke molitve, katere naj bi katoličani devetkrat prepisali in zopet drugim odposlali v prepis. — Nek pastor po imenu Edmund Dahl iz vzhodne Afrike potuje po deželi in prireja takozvana misijonska predavanja. Priredil jih je na Jesenicah, v Ljubljani, Kočevju in Trzinu, v gostilni Globočnikov. Kajpada vabi v prvi vrsti katoličane k tem predavanjem. Malo več pozornosti bo zopet treba obrniti tem pročiščenjskim agitatorjem. Resno svetujemo tistim, ki dobivajo v prepis razne molitvice, naj ne sedajo na lim protestantskim brezimnim pošiljateljcem, temveč naj vržejo tako šaro v peč. Pokažimo, da na Kranjskem niso tla godna za širjenje praznega protestantizma. Ti nemški pastori in njih privrženci naj gredo raje misijonarit v rajh, zlasti v Berlin, kjer je samo v letu 1912. izstopilo iz luteranske cerkve 10.000 oseb in se proglasilo za brezverce. Tam bo dela dovolj.

V Radovljici se je naselil kot odvetnik, kakor pove današnji inserat, g. dr. Igo Janc, dosedaj odvetnik v Postojni.

Občinske volitve za ločene občine Mošnje, Ljubno in Leše bodo najbrže v drugi polovici meseca maja. Gerentu J. Resmanu je naročeno, da do 1. aprila pripravi in razporedi volilne imenike. Za gerentove svetovalce je deželna vlada dogovorno z deželnim odborom imenovala bivše odbornike, in sicer za Mošnje: Matevža Avenika in Antona Freliha, za Ljubno: Alojzija Cvenkelja in J. Skorčiča, za Leše pa Fr. Valjavca in Ign. Kokalja.

Nova bolezen. „Edinost“ in „Dan“ poročata, da ljubljanski liberalci poginjajo od same kulturne lenobe.

Doktor prava je postal dne 10. t. m. na dunajskem vseučilišču g. Jakob Mohorič, doma iz Njivice pri Podnartu, nekdanji gojenec kranjskega dijaškega konvikta. Čestitamo!

Družba sv. Mohora. Iz več krajev se nam poroča, da letos nekateri šolski voditelji niso vpisali šolske knjižnice v družbo sv. Mohora. Na ta način se menda hočejo maščevati nad družbo radi tega, ker je izšla v lanskem koledarju neka povest, ki raznim liberalnim učiteljem ni po godu. Po našem mnenju šolski voditelji niso upravičeni kaj takega ukreniti na svojo pest. Radi tega opozarjamo krajne šolske svete na to reč, naj poskrbe, da bo vsaka ljudska šola letos gotovo vpisana.

Nemštvo v Gorici napreduje, odkar jo piha od Bače doli hlapon. V nemški šoli v Gorici je bilo pred tremi leti 60 otrok, danes jih je 300.

«Zlata doba» prinaša v zadnjem sešitku poročilo o tretjem slovenskem protialkoholnem kongresu. Tu se doslovno navajajo tehtni govori, ki so bili govorjeni na kongresu. Škoda je le, da se izdaja to poročilo tako počasi, da ga je izšla sedaj šele polovica in da so zaradi njega morale odpasti vse druge vesti v listu. Deželni zbor naj nekoliko podpre protialkoholno gibanje, da bo nehala ta beračija, ki jemlje svetovojnikom pogum.

Zadružni kongres se bo vršil letos v Ljubljani v „Ljudskem domu“ o priliki glavne skupščine „Zadružne Zveze“ v dneh 2. in 3. aprila. Dne 2. aprila ob 10. uri dopoldne bo glavna skupščina, popoldne istega dne ob 4. uri in drugi dan bo pa kongres. Govorili bodo gg.: V. Pušenjak: O načini vračevanja posojil; M. Obuljen: Zadružništvo in skrb za javni blagor; dr. M. Laginja: Centralna zadružna blagajna; Ing. Remec: Obrtno kmetijsko zadružništvo; dr. Krek: Novi zadružni zakon; J. Jovan: Zadružništvo in kmetijska trgovina. — Važna bodeta ta dva dneva za vse jugoslovansko zadružništvo.

G. Henrik Steska, komisar v Kranju, ni prestavljen k namestništvu v Trst, kakor so poročali listi, ampak pojde le praktikirat v Trst in Gradec, da postane prvi zadružni nadzornik na Kranjskem.

Na naboru v Kranju je bilo v torek potrjenih 54 fantov, v sredo pa 47. Te visoke številke potrjujejo, da kranjski fantje niso od muh.

Umrli je v Kranju g. Rudolf Zebal, posestnik. N. v. m. p.!

Umrli je dne 8. t. m. g. Edmund Lachainer, strokovni učitelj v Postojni, nekdanj učitelj na ljudski šoli v Kranju, star 60 let.

Klavci, ki koljejo po hišah prašiče, se smatrajo za dninarje in ni treba za ta posel nobene prijave obriti.

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju vprašamo, če mu je znano, da so liberalci pri zadnjih deželnozborskih volitvah v Trzinu imeli dvojne glasovnice, ki so jih vsiljevali našim volivcem, in če mu je znano, odkod so jih dobili.

Nagla smrt. — **Pozor!** V Hrašah pri Smledniku so dne 28. februarja t. l. poklicali zdravnika iz Kranja k porodnici vulgo Oprešnikov. Zdravnik je takoj prihitel k bolnici, pa je bilo tudi že skrajni čas. Imel je seboj vse potrebno orodje, da napravi cesarski prerez. Ko se zdravnik skloni k bolnici, se ta vzdigne in zdravnika z vso močjo objame. To je pa bila zadnja njena moč, kajti ob tej priliki pade bolnica zopet nazaj in — umre. Občinstvu, zlasti kmečkemu prebivalstvu, bi ob tej priliki toplo priporočali, naj se pri boleznih, kadar mora bolnik ležati nekaj dni v postelji, ne sklanja ali prevzdiguje, tudi naj ne hodi s postelje sam brez pomoči, ker prehitro napenjanje provzroča čestokrat absorbiranje zadnjih telesnih moči, tedaj smrt. To je zlasti priporočati bolnikom, ki so bolni na pljučnici, ali pa porodnicam. Obenem prav toplo polagamo našim kmetovalcem na srce, naj se v slučaju bolezni vedno ravnajo po nasvetih zdravnikovih kar se tiče predpisa zdravlja, kajti pripetilo se je sedaj v par dneh, da sta umrli dve osebi vsled prehitrega in preoblega zavživanja zdravlja, slučaj Jensterle v Danjah in Jereb z Brnikov. Zaupajte zdravnikom in se ravnajte po njihovih navodilih!

Za znižanje mesa v Kranju. Pri nas imamo v resnici precej občutno draginjo. Vse se je že poizkusilo, kako priti v okoli tej nepriliki. Občinski odbor kranjski je tudi svoj čas izvolil neki draginjski odsek, ki je menda le na papirju in spi spanje pravičnega. Na zadnjem občnem zboru gostilničarske zadruge v Kranju se je tudi o veliki draginji pri mesu obširno debatiralo in se je slednjič izvolil odsek, obstoječ iz sedmih gostilničarjev, ki je izvolil za predsednika g. Lovrenca Rebolja. Že v svoji prvi seji se je prebil led in navzoč kranjski mesar je obljubil oddajati gostilničarjem meso klor po 1.64 K. Nekateri drugi mesarji pa pravijo, da pojdejo s ceno mesa še nižje, namreč na 1.56 K. Prav bi bilo, da mesarji znižajo ceno tudi drugemu občinstvu.

Čebelarški shod za podružnico Kranj „Slovenskega čebelarstva društva“ se vrši na dan Sv. Jožefa ob dveh popoldne v gostilni Stara pošta. Vabijo se čebelarji iz okolice.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani nam je poslala pregled o svojem poslovanju v preteklem letu. Poročilo objavljamo na peti strani današnjega lista. Ta domači zavod prav toplo priporočamo vsem, ki imajo kaj za zavarovati.

Vincencijeva družba v Celovcu. V Celovcu se je ustanovila slovenska Vincencijeva družba. — Namen vsake Vincencijeve družbe je, da podpira reveže, doseže pa to na poseben način. — Člani Vincencijeve družbe, ki se shajajo vsak drugi petek zvečer ob osmi uri v delavskem društvu, obiskujejo družine na domu ter se na lastne oči prepričajo o stanju revežev. Obenem člani tolažijo reveže ter jih vspodbujajo k poštenemu bogaboječemu življenju, k izpolnjevanju verskih dolžnosti in k pridnemu delu. — Št. Rupert je poln bedne slovenske množice in živ krst se ne briga zanjo. Moralno in gmotno propada. V Št. Rupertu je nad 400 divjih zakonov. Da polagoma dobimo stik s to maso, da ji nekoliko pomagamo in da jo začnemo reševati socijalne demokracije, se je ustanovila slovenska Vincencijeva družba. — Odbor te prekristne družbe se obrača s prošnjo do vseh slovenskih rodoljubov, naj podare kak majhen dar za slovenske reveže na Koroškem. Vsak človek da rad malo darilo po svojih močeh onim, ki so v resnici revni. Podarite raje to potom Vincencijeve družbe! Skrbelo se bo, da pride milodar v prave roke.

Vincencijeva družba sprejema radevolje tudi obleko in slične stvari. Oddajo naj se taki darovi v papirni trgovini hotela Trabesinger. Darove sprejema tudi uredništvo „Gorenjca“ in jih pošilja odboru tega društva v Celovcu.

Mošenjski g. župnik je ozdravel.

Nezgoda. Marija Jagodic z Visokega pri Kranju je šla v torek zvečer na svišli po seno, pa je padla na neki stroj in si polomila rebra na levi strani.

Na tedenski semenj v Kranju dne 10. marca je bilo prignanih: 211 glav domače govede (za mesarja 105), 8 telet, 00 glav bosenske govede, hrvaške govede 00 in 54 domačih prašičev ter 0 domačih koz in 00 domačih ovac. — Za kilo gram žive teže: za pitane vole 88 v, za srednje pitane vole 82 do 84 v, za nepitane 78 do 80 v, za bosensko goved 00 v, za teleta 1 K, za pitane prašiče 1 K 22 v, prašiči za rejo 0 K 00 v. — Za 100 kg pšenice 24 K; rž 23 K; ječmen 21 K; oves 22 — K; krompir 6 K 50 v, fižol (rdeč) 24 K, koks 30 K, detelja 2.00 K, slanina 0 — K, drva (trda) 18 K, hrva (mehka) 10 K, maslo 3.20 K, jajce 6 v, seno 7.00 K, pšenična moka 36 v, kaša 34 v, ješprenj 30 v.

Godovi prih. tedna. Nedelja (16.) cvetna; ponedeljek (17.) sv. Jedert; torek (18.) sv. Edvard; sredo (19.) sv. Jožef; četrtek (20.) Vel. četrtek; petek (21.) Vel. petek; sobota (22.) Vel. sobota;

* * *

Nesebičen minister. Odstopivši ogrski naučni minister grof J. Zichy je odstopil ravno dva dni, predno je dobil pravico do 8000 kron pokojnine. Manjkala sta mu samo še dva dneva, pa bi bil naučni minister tri leta, doba, ki ga opravičuje do pokojnine. Ko bi odložil svoj odstop do danes, bi vlekel do smrti pokojnino 8000 K. Tako nesebičnih ministrov ni veliko na svetu!

V Benetkah je zgorela palača, v kateri je imel lastnik Reininghaus dragoceno zbirko slik.

DRUŠTVA.

Brezje. V nedeljo in na sv. Jožefa dan bo v tukajšnjem izobr. društvu predavanje: Sv. Dežela. Na podlagi skioptika se bodo razlagale slike, ki so v zvezi z življenjem, delovanjem in trpljenjem Gospodovim. Začetek po „Ave Mariji“.

Trzin. V nedeljo, 16. t. m., bo v društvu ob polosmih zvečer skioptično predavanje. Na vrsti bodo slike iz Jeruzalema. Vstopnina navadna.

Kat. izobraževalno društvo v Škofji Loki vabi h gledališki predstavi, ki jo vprizori v nedeljo, dne 16. marca, ob 7. uri zvečer v društvenem domu: „Mati svetega veselja“, skrivnost vstajenja v petih dramskih slikah, spisal Silvin Sardenko. Vstopnina: Sedeži I. do III. vrste 1 K, IV. do VI. vrste 80 v, ostali sedeži 60 v, stojišča 40 v.

Novije vesti.

Carigrad, 13. marca. Veliki vezir bo izdal proglas na ljudstvo, v katerem bo priporočal mir. Mladoturki so pripravljeni odstopiti Odrin. Turška križarica „Hamidie“ preži v Valoni na prevoz srbskih čet, ki so namenjene pred Skader.

Cetinje, 13. marca. Turška križarica „Hamidie“ je bombardirala Meduo in štiri grške ladje močno poškodovale. Dve ladji, ki sta vozili živila, sta bili zažgani, dve drugi sta ravno izkrcali vojake in streljivo. Deset oseb je bilo ubitih in več ranjenih. Turška ladja je bombardirala tudi Drač, kamor je malo poprej došel s svojo ladjo kraljevič Mirko. Zadeta je bila pred Meduo baje od srbske kroglice ladja „Hamidie“.

Petrograd, 13. marca. Časniki ostro napadajo vlado zavoljo razoroženja, ker je Avstrija odpustila le malo vojakov in vprašanje glede Skadra še ni rešeno.

Rim, 13. marca. Turška križarica „Hamidie“ je danes zjutraj obstreljevala Drač in Sv. Ivan Meduvanski. Obstreljevanje je vzbudilo med prebivalstvom veliko paniko. Vse prodajalne so zaprte. Na ulicah ni nobenega človeka.

Sofija, 13. marca. General Dimitrijevič, zmagovalec pri Kirkilisi in Lileburgasu, je bil danes sprejet od kralja v avdienci. Pravijo, da Dimitrijevič v kratkem prevzame poveljstvo armade pred Odrinom.

Pariz, 13. marca. Iz Londona se poroča, da je Avstrija v londonskih dogovorih poslanikov predlagala, da naj velesile zahtevajo skupno v Belgradu pojasnila, čemu je Srbija odposlala večje število čet proti Draču.

Sofija, 13. marca. Odgovor balkanskih držav, če sprejmejo ponudeno posredovanje velesil, da se prej sklene mir s Turčijo, se je zakasnil radi tega, ker je baje Grčija zadnji trenutek zahtevala še nekaj izpremenb.

Budapešta, 13. marca. Volilna reforma je bila v zbornici že sprejeta. Ko so danes prišli opozicijski poslanci v zbornico, so bili zopet veliki kravali. Ko je prišla policija, so poslanci opozicije sami zapustili zbornico.

Dunaj, 13. marca. Grof Berchtold je imel dolgo avdienco pri cesarju. — Tržaški namestnik princ Hohenlohe pojde baje za namestnika na Tirolsko. — Nemški dijaki protestirajo proti ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani.

Dne 6. t. m. se je vršil v prostorih zavoda na Dunajski cesti občni zbor Vzajemne zavarovalnice pod predsedstvom g. Ivana P. Vencajza, odvetnika v Ljubljani, ki je predložil zboru računsko poročilo nadzorništvu in zapisnik o pregledu knjig in računov dveh revizorjev, ki sta našla knjige in račune v redu in odobrila bilanco.

Iz predsednikovega poročila posnamemo, da je bilo preteklo leto glede požarov morda še bolj nesrečno nego leto 1911, vendar pa je Vzajemna zavarovalnica imenitno vršila svojo dolžnost. Zavod je plačal do konca leta 1911 za požarne škode K 1.152.411, samo v letu 1912 pa K 357.611, skupaj toraj od svoje ustanovitve v letu 1900 K 1.514.374, poleg tega je plačala Vzajemna zavarovalnica za poškodbe na cerkvenih zvonovih skupaj dosedaj K 39.971 za 126 cerkva, v letu 1912 pa v desetih slučajih K 4.352.

Imetje, ki je zavarovano pri Vzajemni zavarovalnici, predstavlja vrednost K 164.658.831 in se razdeli tako-le: nepremičnine K 106.315.025, premičnine K 55.224.911, cerkveni zvonovi K 3.118.995.

V letu 1911 je bilo izdanih 82.862 zavarovalnih polic, v preteklem letu pa 90.278, tako da znaša prirastek 13.416 zavarovalnih polic, kateremu odgovarja povišek na vplačanih zavarovalninah v letu 1912 za K 43.731. V letu 1911 so namreč znašale vplačane zavarovalnine K 409.509, v letu pa K 453.241.

Zavarovalnine in zakladi so narasli v minulem letu na K 673.356 ter znaša prirastek v tem letu K 57.101.

Ker tvori zavarovalništvo važen del v gospodarstvu vsakega naroda in moramo posvečevati posebno skrb tej panogi našega gospodarskega življenja, smo povzeli gorenje podatke in jih podali v našem listu z nekoliko večjo obširnostjo, kakor bi bila le naša časnikarska dolžnost. Iz tega poročila izprevidimo, da naša Vzajemna zavarovalnica raste in se razvija v zavod, s katerim je treba računati, ne samo v naši tesni domovini, ampak tudi izven nje. Da se naša domača, slovenski zavod tako krepko razvija, na to smo lahko ponosni, saj je to znamenje, da gremo kljub mnogim oviram na vseh straneh stalno naprej.

Svoji k svojim!

Koliko nas je?

Ko so nekega Črnogorca nekoč vprašali: „Koliko pa vas je, Črnogorcev?“ je smelo odgovoril: „Z Rusi stodvajset milijonov.“ In prav je imel. Kajti ne gre za to, koliko ljudi ravno prebiva v Črni Gori, ampak za to, kdo stoji za njimi. Podobno kakor Črnogorcem tudi nam Slovencem pogosto očitajo naši narodni nasprotniki naše majhno število. „Koliko pa vas je Slovencev? Komaj poldrug milijon! Pa zahtevate, da bi imeli vse pravice v Avstriji kakor kak velik narod! To je abotno.“ Take in enake ljubeznivosti sliši Slovenec prav pogosto, kadar pride v dotiko z našimi narodnimi nasprotniki. Dasiravno niso take besede nič manj žaljive, kakor če bi kdo rekel človeku, ki je slučajno od narave majhne rasti: „Ker si majhen, nimaš pravice svobodno živeti, ampak zapri te bomo, da se ne boš mogel svobodno razvijati, kakor bi sam rad, ampak tako, kakor bo všeč tistim, ki so te vtaknili v luknjo.“ Kdor bi tako govoril, ta bi ne imel nobenega srca. Po pravici bi mu očitali, da je divjak. Ravno tako grajo pa zasluži tisti, ki prezira majhne narode in jim krati pravico do svobodnega razvoja samo radi tega, ker niso veliki. Kakor posameznemu človeku, tako se tudi narodom ne morejo meriti pravice po tem, ali je kdo majhen ali pa velik.

Žalibog pa bi bilo zelo napačno pričakovati, da se bodo kdaj Nemci, ki hočejo biti nekaki gospodarji nad nami, polagoma izpreobrnili in se poboljšali. V politiki ne odločuje pravica, ampak skoro vselej le to, kdo je močnejši. Zato se moramo tudi Slovenci malo poprašati, koliko nas je. Pri tem nam služi odgovor bistroumnega Črnogorca lahko za vzgled. Črnogorcev je manj kot pa nas. Samo pol milijona jih je. Pa imajo korajžjo. Zakaj? Zato ker stoji Rusija za njimi. Za nas Slovence Rusija ne more priti v poštev. Mi nimamo svoje države, kakor jo imajo Črnogorci. Oni si lahko svobodno izbirajo prijatelje in zaščitnike. Mi Slovenci ne moremo zidati na nobeno tujo državo. In vendar kljub temu nismo osamljeni. Tudi naše število ni tako majhno, kakor bi človek mislil na prvi pogled. Prav mnogo nas je, samo zavedati se moramo tega.

Velika napaka Slovencev je, da se preveč sučejo okoli domačega zelnika, malo delj v svet pogledati pa ne znajo. Balkanska vojska nas je, hvala Bogu, v marsičem izmodrila. Odprla nam je pogled tja dol na Balkan, kjer prebivajo naši bratje, o katerih do danes nismo skoro ničesar vedeli. Videli smo njih junaške boje in kakor bi nam bila padla mrena raz oči, smo se mahoma zavedeli: Ti junaki tam doli, to je naša kri! In od srca smo se obradovali nad njihovimi zmagami. In če nas od sedaj naprej kdo vpraša,

koliko nas je, vemo, kaj mu bomo odgovorili. „Nič več nas ni samo bore poldrug milijon, ampak mnogo več. S Srbi in Hrvati več kot deset milijonov! In ti so junaki!“ Tako bomo odgovorili in vsak Nemec bo pri tem osramočen utihnil. Da, s Hrvati in Srbi nas je več kot deset milijonov, Deset milijonov junakov! To mi dobro vemo! Nemci in Italijani naj pa na to nikar ne pozabijo!

Za smeh in kratek čas.

V naglici. Učitelj: „Žane, ti si zopet jabolka kradel. Kaj bo s taboj?“ — „Jaz se zmeraj bojim, da se še enkrat v zaporu vidiva!“

Spoznal ga je. A: „Ali bi mogel s taboj eno besedo izpregovoriti?“ — B: „Lahko, če ni ta beseda denari!“

V gostilni. Gost: „Dajte mi vode z vinom — toda hitro, meni se mudi!“ — Natakara: „Če je sila, vzemite raje vino z vodo, tega imamo vedno v steklenicah dovolj!“

Po ovinkih. Ženin: „Gospod, nekaj bi z vami govoril med tremi očmi!“ — „Kako mislite to?“ — Ženin: „No, ker sem eno oko že na vašo hčer vrgel!“

Molčečnost. Gospod postreščku: „Nesite mi uro zastavit! — Jaz vas pa tukaj za ogrom počakam — toda ne povejte nikomur!“ — Postrešček: „Bodite zagotovljeni, od mene nihče nič ne izve! Ni še tega teden dni, ko sem tudi gospej baronovki njene dragulje nesel zastavit — od mene se nič ne izve!“

Med štirimi očmi. Sodnik: „Kaj pa vas k meni privede, gospod župan?“ — Župan: „Včeraj mi je neki kmet dejal, da sem pravi butelj, in sem Vas hotel poprašati, kaj bi storili Vi, če bi Vam to rekel!“

Odkrito sčnost. Teta reče otroku: „Francelj, ne spravljal tistega krožnika, saj ni čist.“ „Da, teta, čist je, včeraj sem ga čisto polizal.“

Previdnost. A: „Gospod zdravnik, Vi imate hud nahod, zakaj si nobena zdravila ne zapišete?“ — Zdravnik: „Zastonj v teh slabih časih človek nerad zdravi; če pa kaj zapišem, stane denar — in tega ne maram!“

Ubogljiv sin. Oče: „Že spet si zadnji v šoli; to je že vendar preveč!“ — Sin: „Jaz sem se ravnal natančno po vaših nazorih; kajti zmeraj ste dejali proti sosedom, da je dandanes najbolj neumno in najslabše, če kdo študira!“

Zmota. Gospod logar pride ob treh zjutraj iz gostilne domov. Ko se razpravlja, se žena zbudi in reče: „Ali hočeš zopet na lov — misli vendar na svoje zdravje in name ter ostani doma!“ — On: „Imaš prav, ljuba moja, — bolj pametno je, da grem spat!“

Želodčne bolečine

zlata žila, zaprtje, lišaj, kožni izpuščaji in rane v nogah.

BREZPLAČNO poročam vsakomur, ki trpi na želodčni bolezni, neprebavljivosti in zaprtju, krvotoku, kakor tudi na zlati žili, lišaju, odprti nogi, vnetjih i. t. d., kako se je nebroj bolnikov, ki so po več let trpeli na takih bolečinah, hitro in trajno pozdravilo. Na razpolago je več kakor 10.000 zahvalnih in priznalnih pisem. 53 6—1

Bolniška sestra Klara
Wiesbaden, Walkmühlstrasse 26.

PREMOG irboveljski najboljše : kakovosti se dobi vedno in v vsaki množini ter najceneje pri tvrdki 26 2—2
J. Kušlan, Kranj, Glavni trg.

Konkurenca vina!

Toči se najboljša vina

črni teran čez ulico	64 v
stari dolenski čviček	64 „
v vinotoču	72 „
rmeni istrijan čez ulico in v	
vinotoču	80 „
refoško v steklenicah	2 K 20 v

na debelo po zelo znižanih cenah. — Jamčim za pristnost vina.

Kdor dokaže nepristnost vina, dobi 1000 K.

FRANC LUKEŠ 51 3—1

irgovec z vinom lastnega pridelka o K R A N J U štev. 118.

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa z dne 11. marca 1913 opravična številka E 149/12 115

se prodajo dne 17. marca 1913 dopoldne ob 10. uri v Kranju hiš. štev. 115 na javni dražbi:

landaver in kočija.

Reči se smeta ogledati dne 17. marca 1913 v času med 9. in 10. uro dopoldne v Kranju hiš. štev. 115.

C. kr. okrajna sodnija v Kranju, oddelek III.
dne 11. marca 1913.

Drobtinice iz zdravilstva.

Mir pri jedi. Kdor hoče imeti pri jedi tek, naj se varuje razburjenja. Jeza in žalost tek pokončata. Nervozni vplivi napravljajo pomanjkanje želodčnega soka in vsled tega slabo prebavljanje. Pregovor pravi: „Se celo pes ima pri jedi rad mir.“ Želodec namreč prebavlja slabo tudi psu, če se med jedjo jezi. O tem je nekdo napravil poizkušnjo na ta način, da je izmeril proizvajanje želodčnega soka, ko je bil pes miren, in je naštel tega soka v petih minutah 285 kubičnih centimetrov. Ko je pa drugič začel pes jesti, mu je držal pred glavo mačko, nad katero je pes ves čas renčal, in sedaj je izmeril želodčnega soka v petih minutah samo tri kubične centimetre.

Slabokrvnost in bledica. Ako se hočeš teh nadležnih boleznij iznebiti, bodi kolikor mogoče na svežem zraku in rad delaj, pa ne toliko, da bi se preveč utrudil. Zjutraj se umij po vsem životu s postalo vodo. Vsak teden vzemi triinpol kopeli vode hladne. V začetku bodi v njih po pet sekund. Jej Kneippov kruh s sirovim maslom, sir, sadje, zelenjavo, ovsen zdrob, mleko in mlečne jedi, z limoninim sokom okisano salato, zelenjavsko juho in sladno kavo. Jej počasi, pij malo!

Pri obistnih boleznih koristi, ako jemlješ 33 stopinj C. gorke kopeli po pol ure. Po kopeli se daj zaviti v gorke koce, na ta način izpuhti iz obisti ondi zastala voda in raztopljeni deli skalnice.

«Nezmotljiva» veda. Časopis „Philadelphia Ledger“ objavlja sledeča pravila in nasvete raznih zdravnikov s podpisi, ki si naravnost nasprotujejo: O kopanju. Eden pravi: Kopajte se vsak dan v mrzli vodi, kajti gorka kopel človeka slabi. Drugi svetuje: Kopajte se vsak dan v tako gorke vodi, kolikor le morete prenesti. Mrzla voda je nevarna in ne očisti (osnaži) vas. Tretji pa zavrže oboje, rekoč: Kopati se vsak dan je sploh napačno. Kopati se moramo le takrat, kadar je to za snaznost telesa potrebno. V tem slučaju je pa najbolje, ako ne rabimo ne mrzle, ne gorke vode, ampak mlačno; čim manj telo čuti vodo, tem koristnejša je. — O pijači pri jedi. Eden: Pri kosilu nikdar ne pijte! Drugi: Pri vsaki jedi pijte vsaj dva kozarca, še bolje bo, če pijete tri itd. To je le kratka vsebina dolge razprave, toda že to dokazuje, kako veliko „resnico“ je izgovoril brezverski francoski minister, ko je pred celo zbornico slovesno proglasil: „Veda je premagala smrt“. In zbornica mu je — ploskala. — O dihanju. Prvi pravi: Dihajte globoko, ker si tako razširite pljuča in čim večja so pljuča, tem večja množina kisika se uporabi. Imeli boste potem čistejšo kri in trdnjše zdravje. Drugi na to: Globoko dihanje je velika neumnost, od katere ničesar nimate. Pljuča so namreč tako urejena, da sprejmo vse le toliko kisika, kolikor ga človek potrebuje. Kar ga je več, to niti zdravju ne koristi, niti ne škoduje. — O jedeh. Prvi: Jejite pravilno, določeno uro in trikrat na dan. Drugi: Jejite, kadar ste lačni in pijte, kadar ste žejni, ne ozirajte se na čas. — O spanju. Eden svetuje: Ne hodite nikdar

Moja stara izkušnja me uči in drži, da za odpravo izpuščajev, kakor tudi za nego kože, ni boljšega mila kakor je svetovno znano **Steckenpferd lilijino mlečno milo** Bergmanna in dr., Tešin ob Labi. — Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah, drogerijah, parfimerijah i. t. d. — Ravnotako je brez primere Bergmannova lilijina krema „Manera“ za nego nežnih, belih damskih rok; v škatljicah po 70 vin. se dobi povsod. 147 50—46

Redilno — zdravo — poceni
Za otroke najboljše

spat prej, kakor tri ure po večerji. Drugi pravi: Navada iti k počitku lačen, je velika napaka. Najboljše je spat takoj po kosilu!

Mačke požrle svojo gospodinjo. V Moskvi so nedavno našli v njenem stanovanju mrtvo 57 letno učiteljico Matvejevo. Bila je vsa ogrizena od mačk in zdravniki so ugotovili, da je Matvejeva radi teh ran umrla. V sobi je vladal največji nered in revščina. Pri preiskavi so našli med cunjami v časopišnem papirju zavitih 60.000 rubljev, to je krog 153.000 K v vrednostnih papirjih. V miznici je bilo blizo sto škatlic za vžigalice, napolnjenih z novim srebrnim denarjem, vsega skup 3600 K. V omari so našli v neki škrinjici briljantov in dragih kamenov za 24.000 K. Matvejeva ni z nikomur občevala, pač pa jo je obiskoval mlad človek, o katerem se je menilo, da je njen zaročenec. Zadnje dni pa ga ni bilo k njej. Šele, ko se je raznesla vest o njeni smrti je prišel na policijo in se zelo zanimal za zapuščino pokojnice. — Ko so odprli sobo, so bile mačke tako izglajene, da so vržene jim kose mesa kar gohtale, ne da bi ga razgrizle. Oddali so jih v preiskavo laboratoriju. V omari so našli v škatljicah tudi dva mrtva kanarčka.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in **Fr. Holzhaecker**, konc. zobotehnik

V KRANJU
v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne izven velikih praznikov na razpolago. 16 52—11

Posledice prehlajenja

se veliko lažje prestoje, ako se nekaj časa zavživa Scottova emulzija in s tem dovaja telesu nove moči. Učinek Scottove emulzije je tako pripoznan in preizkušen, da jo zavživajo mnogi odrasli in otroci v času nevarnosti za prehlajenje ali pred nastopom slabega vremena, da se izognejo prehlajenju. Telesna odpornost se s tem nenavadno poveča, česar je posebno želeli slabotnim osebam, ki imajo pri vsaki vremenski premembi opraviti s prehlajenjem. 46 1

Iz najčistejših in najbolj učinkujočih sestavin in po posebnem Scottovem načinu prirejena lahko prebavljiva in okusna Scottova emulzija je zanesljivo in pripravno sredstvo za hitro in trajno utrditev zdravja.

Cena originalni steklenici 2 K 50 vin. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošle 50 vin. v znakah na SCOTT & BOWNE G. m. b. H., Dunaj, VII., in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu 1 pošiljatev potom lekarne za poizkušnjo.

1

Millioni uporabljajo proti kašlju hripavosti, kataru, zasliženju, krčevitemu in hrznemu kašlju

Kaiserjeve prsne karamelo s tremi jelkami. 37 12—2

6050 not. over. izpričeval od zdravnikov in privatnikov zagotavlja siguren uspeh. Zelo prijetni in dobri bonboni. Paket 20 in 40 vin., doza 60 vin. se dobi pri **KAREL ŠAVNIK**, lekarna pri sv. Trojici v Kranju.

Naznanjam, da sem se preselil s svojo odvetniško pisarno iz Postojne v Radovljico, kjer sem prevzel pisarno pok. g. Vilfana v posojilniški hiši.

Odvetnik dr. Igo Janc.

47 3—1

Ni prav ako gnojite z umetnimi gnojili brez **kalija.**

Dokazalo se je s praktičnimi poizkusi, da poboljša ravno

KALIJ

v zvezi s fosfornatimi in dušičnatimi gnojili kakovost rastlin ter pomnoži pridelke.

Kalijeva in druga gnojila ima vedno v zalogi trdka

Anton Kašman v Škofji Loki.

Istotam se dobe tudi brošure o porabi umetnih gnojil.

43 3—3

Eternit
najboljše strešno kritje

prodaja najcenejeje turdka

Peter Majdič „Merkur“, Kranj.

